

การศึกษาองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

THE STUDY OF A HAPPY WORKPLACE OF THE ROYAL THAI ARMY NURSING COLLEGE

สายสมร เฉลยกิตติ[1,2] อายุพร ประสิทธิเวชชากูร[1] นันทิกานต์ กลิ่นเชตุ[1]
Saisamorn Chaleoykitti Ayuporn Prasitwechakul Nuntikarn Klinchet
[1]วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรุงเทพฯ 10400
The Royal Thai Army Nursing College, Bangkok, 10400, Thailand
[2]Corresponding author E-mail: saisamorn2006@hotmail.com

Received: *March 28, 2022* Revised: *June 27, 2022* Accepted: *June 28, 2022*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขของนักเรียนและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และแนวทางในการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 - 4 และนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 476 คน 2) บุคลากรวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกในปีการศึกษา 2564 ประกอบด้วยอาจารย์ 46 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน 84 คน รวมตัวอย่างทั้งหมด 606 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง (Happinometer) มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 และความเชื่อมั่น .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหากับข้อมูลแนวทางในการพัฒนาองค์กรแห่งความสุข

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและบุคลากรมีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (M = 4.01, SD = .92) ด้านครอบครัวดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่งและมีค่ามากที่สุด (M = 4.24, SD = 1.09) รองลงมา คือ ด้านสุขภาพดีและด้านจิตวิญญาณดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (M = 4.20, SD = 1.01 และ M = 4.20, SD = .74) ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง ยกเว้นด้านสุขภาพเงินดีที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุข (M = 3.70, SD = 1.02) และสิ่งที่ควรทำเพื่อให้วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นองค์กรแห่งความสุข ได้แก่ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่อยู่อาศัย การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรต้องมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน และจัดกิจกรรมผ่อนคลายจากการเรียน

คำสำคัญ : องค์กรแห่งความสุข, วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

Abstract

This study was descriptive research. The objectives of this study were to study happiness among nursing students and personnel at the Royal Thai Army Nursing College (RTANC) and to study guidelines to develop a happy workplace for the RTANC. The sample consisted of 2 groups, including 1) nursing students from the 1st year to the 4th year and practical nursing students, in the academic year 2021, in a total of 476 students, and 2) personnel at the RTANC in the academic year 2021 comprising 46 nursing instructors and 84 supportive personnel (*n* = 606). Cronbach's alpha coefficient of Happinometer, a self-administered questionnaire, was .96. Data were analyzed by using descriptive statistics with frequency, percentage, mean and standard deviation. Content analysis was conducted for guidelines to develop a happy workplace for the RTANC.

The results showed that the overall happiness was at a very happy level (*M* = 4.01, *SD* = .92). The highest averages were happiness in having good family (*M* = 4.24, *SD* = 1.09), good health, and good spirit (*M* = 4.20, *SD* = 1.01 and *M* = 4.20, *SD* = .74, respectively). All of them were at a very happy level. Other aspects were also at a very happy level except for great financial that was only at a happy level (*M* = 3.70, *SD* = 1.02). Suggestions for the development of a happy workplace at the RTANC from the participants were good interpersonal relations, environmental development, and living facility management. Teaching and learning about curriculum must be focused on curriculum development, instructors, learners, and activities to relax from studying.

Keywords: happy workplace, Royal Thai Army Nursing College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรแห่งความสุขเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ บุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาครอบครัว องค์กร ชุมชน และสังคม ที่ผ่านมามีการส่งเสริมและพัฒนานโยบายการสร้างองค์ความรู้และขับเคลื่อนเครือข่ายในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตคนทำงานผ่านองค์กรแห่งความสุข (Diener & Oishi, 2004) และด้วยความเชื่อที่ว่าเมื่อคนทำงานในองค์กรมีความสุขย่อมส่งผลดีต่อผลประกอบการหรือผลผลิตขององค์กร ความผาสุกในครอบครัว ชุมชน รวมทั้งส่งผลต่อสังคมที่มีความสุขที่ยั่งยืน (Ramtong, 2015) การสร้างความสุขในที่ทำงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์กร มุ่งเน้นในบุคลากรทุกคนในองค์กรมีความสุขในการทำงาน (Khlaiyam & Jiawiwatkul, 2011)

การทำงานในองค์กรใดก็ตาม สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ คือ ต้องอาศัยบุคลากรในการขับเคลื่อน เพราะบุคลากรเป็นผู้คิด วางแผน และปฏิบัติงาน นอกจากนี้ บุคลากรยังเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ศักดิ์ศรี มีความรู้ ความสามารถ และมีความคิดต่าง ๆ เป็นของตัวเอง (Gavin & Mason, 2004; Herzberg, 1993) ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนการทำงานของบุคลากรมากขึ้น อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ ยังไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ความสำเร็จ สิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรยังเป็นทรัพยากรบุคคล เหล่านี้จะนำพาความสำเร็จมาให้กับองค์กร รวมถึงการพัฒนาองค์ให้เกิดความยั่งยืน เมื่อบุคลากรมีความสุขก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (Chaikongkiat,

Wae, Makchuchit, & Sivadumrongpong, 2017; Sriwong, 2011)

ดังนั้น การดูแลบุคลากรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างองค์กรให้ยั่งยืน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตผู้เรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล รวมทั้งหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางการพยาบาลสาขาต่าง ๆ บุคลากรทุกระดับของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกไม่ว่าจะเป็นนักเรียนพยาบาล อาจารย์พยาบาล และบุคลากรสายสนับสนุนถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุขในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพยก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกที่ประกอบด้วยความสุขของนักเรียนและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก เพื่อให้การพัฒนาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกอยู่บนฐานของการวิจัยและนำมาซึ่งความผาสุกของบุคลากรทุกคนในหน่วยงาน ตอบสนองการนำองค์กรสู่สากลและการรับรองมาตรฐานการศึกษาและสถานศึกษาพยาบาลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาความสุขของนักเรียนและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกจากความคิดเห็นของบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

คำถามวิจัย

1.ระดับความสุขของนักเรียนและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ประกอบด้วยอะไรบ้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

องค์กรแห่งความสุขในการวิจัยนี้อิงตามนิยามความสุขของกระทรวงสาธารณสุขที่มี 9 มิติ และตามเครื่องมือวัดความสุขด้วยตนเอง (Happinometer) ที่ประกอบด้วย happy body (สุขภาพดี) happy relax (ผ่อนคลายดี) happy heart (น้ำใจดี) happy soul (จิตวิญญาณดี) happy family (ครอบครัวดี) happy society (สังคมดี) happy brain (ใฝ่รู้ดี) happy money (สุขภาพเงินดี) และ happy work life (การงานดี) (Burton, 2010; Kittisuksathit et al., 2012)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากร มีทั้งหมด 606 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) นักเรียนพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 - 4 และนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 476 คน

2) บุคลากร วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 130 คน ประกอบด้วยอาจารย์ 46 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน 84 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 3 เครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การมีบุตร ระดับการศึกษา ลักษณะงาน หนี้สินในครัวเรือน และระยะเวลาปฏิบัติงาน รวมทั้งหมด 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำตอบด้วยตนเอง

2. แบบสอบถามองค์การแห่งความสุข ผู้วิจัยโดยดัดแปลงมาจากเครื่องมือวัดความสุข

(Happinometer) ของ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ (Kittisuksathit et al., 2012) มีทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด 62 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ happy body (สุขภาพดี) happy relax (ผ่อนคลายดี) happy heart (น้ำใจดี) happy soul (จิตวิญญาณดี) happy family (ครอบครัวดี) happy society (สังคมดี) happy brain (ใฝ่รู้ดี) happy money (สุขภาพเงินดี) และ happy work life (การงานดี) แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย 0 - 1.24 หมายถึง ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง (very unhappy) 1.25 - 2.40 หมายถึง ไม่มีความสุข (unhappy) 2.50 - 3.74 หมายถึง มีความสุข (happy) และ 3.75 - 5.00 หมายถึง มีความสุขอย่างยิ่ง (very happy)

3. แบบสอบถามแนวทางในการสร้างองค์กรแห่งความสุข ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับความสุขของคนในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และแนวทางที่ทำให้ให้วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นองค์กรแห่งความสุข

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item objective congruence: IOC) ในแบบสอบถามได้เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ทั้งฉบับได้เท่ากับ .96

การพิทักษ์สิทธิ์ การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยของกรมแพทย์ทหารบก รหัสโครงการ N0029/64 ลงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการศึกษา ตลอดจนชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียนหรือการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และจะทำลายเมื่อการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว โดยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย จากนั้นดำเนินการนัดหมายกับตัวอย่างวิจัยแต่ละกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลในกรณีที่ตัวอย่างวิจัยไม่สะดวกในการพบกันเป็นหมู่คณะ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการประชุมชี้แจงขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัยตลอดจนวางแผนการดำเนินงาน จากนั้นพบกลุ่มประชากรทางออนไลน์เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยให้ใช้เวลาในการทำแบบสอบถามออนไลน์ 3 วันแล้วจึงทำการสรุปข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ ข้อมูลความสุขวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลความคิดเห็นเพื่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล และนำมาหาค่าความถี่และจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างวิจัยมีการตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 580 คน คิดเป็นร้อยละ 95.71 ซึ่งเป็นอัตราการตอบกลับที่ยอมรับได้ในการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

นักเรียนพยาบาล จำนวน 391 คน คิดเป็นร้อยละ 67.41 นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล

จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 12.07 อาจารย์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.72 และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85.66

นักเรียนพยาบาล มีอายุเฉลี่ย 19.25 ปี สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 100

นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล มีอายุเฉลี่ย 22.70 ปี สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 98

อาจารย์พยาบาล มีอายุเฉลี่ย 38.40 ปี สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 97.64 ส่วนใหญ่ไม่มีบุตร 28 คน คิดเป็นร้อยละ 71.79 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ปริญญาโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 หนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 52,300.60 บาท และระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 22.50 ปี

บุคลากรสนับสนุน มีอายุเฉลี่ย 40.26 ปี สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 74 ส่วนใหญ่มีบุตร 69 คน คิดเป็นร้อยละ 86.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 หนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 140,300.43 บาท และระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 28.54 ปี

2. นักเรียนและบุคลากรมีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.01, *SD* = .92) ด้านครอบครัวดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่งและมีค่ามากที่สุด (*M* = 4.24, *SD* = 1.09) รองลงมา คือ ด้านสุขภาพดีและด้านจิตวิญญาณดีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.20, *SD* = 1.01 และ *M* = 4.20, *SD* = .74) ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง ยกเว้นด้านสุขภาพเงินดีที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.70, *SD* = 1.02) (ตาราง 1)

เมื่อพิจารณาความสุขเป็นรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนพยาบาล (นรพ.) ชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความสุขมากที่สุดในด้านสุขภาพดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.59, *SD* = .47) รองลงมา คือ ด้านครอบครัวดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.33, *SD* = 1.02) และน้อยที่สุดในด้านผ่อนคลายดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่งเช่นกัน (*M* = 3.77, *SD* = .90) นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความสุขมากที่สุดในด้านจิตวิญญาณดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.20, *SD* = .76) รองลงมา คือ ด้านสังคมดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 3.90, *SD* = .80) และน้อยที่สุดในด้านผ่อนคลายดี อยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.66, *SD* = .87) นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความสุขมากที่สุดในด้านจิตวิญญาณดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.33, *SD* = .76) รองลงมา คือ ด้านการงานดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.02, *SD* = .86) และน้อยที่สุดในด้านผ่อนคลายดี อยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.21, *SD* = 1.33) นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยความสุขมากที่สุดในด้านครอบครัวดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.58, *SD* = .98) รองลงมา คือ ด้านการงานดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.33, *SD* = .63) และน้อยที่สุดในด้านสุขภาพเงินดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 3.78, *SD* = 1.19) และนักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่มีค่าเฉลี่ยความสุขมากที่สุด คือ ชั้นปีที่ 4 โดยอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.09, *SD* = .86) รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่งเช่นกัน (*M* = 4.02, *SD* = .84 และ *M* = 3.80, *SD* = .86) และน้อยที่สุด คือ ชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.68, *SD* = .87) (ตาราง 1)

นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล (นรช.) มีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.01, *SD* = .85) และมากที่สุดในด้านสุขภาพดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.37, *SD* = .92) รองลงมา คือ ด้านผ่อนคลายดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.25, *SD* = .84) และน้อยที่สุดในด้านสุขภาพเงินดี อยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.22, *SD* = 1.01) (ตาราง 1)

อาจารย์พยาบาล มีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.30, *SD* = .77) และมากที่สุดในด้านการงานดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.69, *SD* = .74) รองลงมา คือ ด้านสุขภาพดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.25, *SD* = .83) และน้อยที่สุดในด้านสุขภาพเงินดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 3.90, *SD* = .93) (ตาราง 1)

บุคลากรสายสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.20, *SD* = .89) และมากที่สุดในด้านการงานดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.72, *SD* = .84) รองลงมา คือ ด้านครอบครัวดี อยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.65, *SD* = 1.06) และน้อยที่สุดในด้านสุขภาพเงินดี อยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.66, *SD* = .96) (ตาราง 1)

อาจารย์พยาบาลเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่งและมากที่สุดในทุก ๆ กลุ่มของนักเรียนและบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก (*M* = 4.30, *SD* = .77) รองลงมา คือ กลุ่มกำลังพลสายสนับสนุน ค่าเฉลี่ยความสุขโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุขอย่างยิ่ง (*M* = 4.20, *SD* = .89) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มนักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 3 โดยอยู่ในระดับมีความสุข (*M* = 3.68, *SD* = .87) (ตาราง 1)

ตาราง 1 ความสุขของนักเรียนพยาบาล นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล อาจารย์พยาบาล และบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก (*n* = 561)

ด้าน	นักเรียน					อาจารย์พยาบาล	กำลังพลสายสนับสนุน	รวม
	นรพ. ชั้นปีที่ 1	นรพ. ชั้นปีที่ 2	นรพ. ชั้นปีที่ 3	นรพ. ชั้นปีที่ 4	นรช.			
	M (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)	*M* (*SD*)
สุขภาพดี	4.59	3.75	3.96	4.28	4.37	4.45	4.15	4.20
	(.47)	(.68)	(.65)	(.99)	(.92)	(.83)	(1.04)	(1.01)
ผ่อนคลายดี	3.77	3.66	3.55	3.83	4.25	4.27	4.30	3.95
	(.90)	(.87)	(.81)	(.76)	(.84)	(.84)	(.88)	(.94)
น้ำใจดี	4.00	3.80	3.65	3.94	4.08	4.00	3.96	3.92
	(.73)	(.72)	(.82)	(.58)	(.70)	(.70)	(.79)	(.76)
จิตวิญญาณดี	4.01	4.20	4.33	4.18	4.21	4.42	4.04	4.20
	(.70)	(.76)	(.76)	(.69)	(.69)	(.68)	(.74)	(.74)
ครอบครัวดี	4.33	3.88	3.71	4.58	4.17	4.39	4.65	4.24
	(1.02)	(1.05)	(.88)	(.98)	(1.00)	(.84)	(1.06)	(1.09)
สังคมดี	3.81	3.90	4.02	4.15	3.80	4.36	4.22	4.03
	(.80)	(.80)	(.86)	(1.01)	(.84)	(.71)	(.87)	(.84)
ใฝ่รู้ดี	3.87	3.53	3.60	3.75	3.96	4.20	4.11	3.86
	(.86)	(.72)	(.88)	(.92)	(.69)	(.66)	(.88)	(.82)
สุขภาพเงินดี	3.85	3.82	3.65	3.78	3.22	3.90	3.66	3.70
	(.93)	(.96)	(1.07)	(1.19)	(1.01)	(.93)	(.96)	(1.02)
การงานดี	3.99	3.69	3.21	4.33	4.14	4.69	4.72	4.11
	(1.11)	(1.14)	(1.13)	(.63)	(.94)	(.74)	(.84)	(1.07)
รวม	4.02	3.80	3.68	4.09	4.01	4.30	4.20	4.01
	(.84)	(.86)	(.87)	(.86)	(.85)	(.77)	(.89)	(.92)

หมายเหตุ : นรพ. หมายถึง นักเรียนพยาบาล, นรช. หมายถึง นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล

ดังนั้น สิ่งที่ควรแก้ไขเร่งด่วนเพื่อให้วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นองค์กรแห่งความสุข ได้แก่ การแก้ปัญหาสุขภาพเงิน และบุคลากรที่ควรได้รับการช่วยเหลือด้านความสุขเป็นกลุ่มแรก คือ นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ซึ่งจากความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างองค์กรแห่งความสุขของบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ยังมีประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล บุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกันในเรื่องต่าง ๆ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการเคารพในระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง เป็นครอบครัว มีน้ำใจต่อกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเพื่อน พี่ อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

การพัฒนาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอยู่ในระหว่างการก่อสร้างทำให้สภาพแวดล้อมต้องพัฒนาปรับปรุงให้สะอาด ร่มรื่น น่าอยู่ ควรมีที่นั่งให้นักเรียนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง ควรมีการพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว หุ่นที่ใช้ในห้องสาธิตควรเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น และห้องสมุดควรมีการพัฒนาให้เอื้อต่อการเรียนรู้กับนักเรียนในยุคปัจจุบัน

การบริหารจัดการที่อยู่อาศัย ควรปรับปรุงหอพักให้น่าอยู่ หอพักนักเรียนพยาบาลที่สร้างขึ้นใหม่ควรมีเฉพาะนักเรียนของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จัดหาพื้นที่หอพักใหม่ให้กับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ควรปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาด ปรับปรุงห้องเรียนให้เป็น Smart Class Room ทุกห้อง รวมทั้ง จัดหาที่พักอาศัยให้กับบุคลากรของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกให้เพียงพอ

การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตร ควรมีการพัฒนาหลักสูตร ผู้สอน และผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมผ่อนคลายจากการเรียน จัดวันหยุดเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น ลดกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น ลดภาระงานของอาจารย์ และส่งเสริมให้ฝ่ายสนับสนุนมีส่วนร่วมในงานมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

สวัสดิการกำลังพล ควรจัดหาที่อยู่อาศัยหรือจัดหาแฟลตให้เพียงพอกับจำนวนกำลังพล จัดอาหารกลางวันในราคาถูกเป็นส่วนกลาง จัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารของกำลังพลและนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลให้เป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของกำลังพล เช่น การวิ่ง การเต้นแอโรบิก อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสุขในภาพรวมของบุคลากรส่วนใหญ่มีความสุขแตกต่างกัน แต่ก็คล้าย ๆ กัน ซึ่งความสุขของบุคลากรในการทำงานนั้นเป็นความรู้สึกภายในจิตใจที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ทำงานหรือประสบการณ์ของบุคคลด้วยสภาวะจิตใจและร่างกายที่สมบูรณ์ โดยมีสภาพแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งการพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่งความสุข 9 ประการ (Happy Work Place) ได้แก่ happy body (สุขภาพดี) happy relax (ผ่อนคลายดี) happy heart (น้ำใจดี) happy soul (จิตวิญญาณดี) happy family (ครอบครัวดี) happy society (สังคมดี) happy brain (ใฝ่รู้ดี) happy money (สุขภาพเงินดี) และ happy work life (การงานดี) จะเห็นว่าจากการศึกษานี้ พบว่านักเรียนและบุคลากรมีความสุขด้านครอบครัวดี (happy family) มากที่สุด โดยเป็นมิติที่บ่งบอกถึงการมีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง ทำให้มีกำลังใจที่ดีในการที่เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งยังพบด้วยว่าสัมพันธภาพในครอบครัวและการมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว ทำให้มีการพูดคุยและทำความเข้าใจกันมากขึ้น (Photijak, 2017) และมีการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขใน

การทำงาน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ส่วนด้านสุขภาพดี (happy body) และจิตวิญญาณดี (happy soul) มีความสุขรองลงมา ทั้งนี้ เนื่องจากกำลังพลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ โดยครอบคลุมถึงการรับประทานอาหารเช้า การออกกำลังกาย และมีการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี สอดล้องกับการศึกษาของ สุชาดา นิ้มวัฒนากุล พบว่า ความสุขด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ จะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จไปด้วย (Nimwatanakul, Wattana, Meesanpawong, & Loysak, 2018) และ อมรรัตน์ ศรีคำสุข ที่ศึกษาความสุขของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาครัฐแห่งหนึ่ง พบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลจะเรียนรู้และมีความสุขต่อการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยนั้น ต้องมีการฝึกดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริงเพื่อให้เกิดการปรับตัวและเตรียมความรู้เพื่อให้สามารถขึ้นปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยได้อย่างมั่นใจและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วยและญาติ (Sricamsuk-Saito, Voraharn, & Senarak, 2011)

แนวทางในการสร้างองค์กรแห่งความสุขของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกจากการวิจัย ได้แก่ ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการที่อยู่อาศัย การจัดการเรียนการสอน และที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรควรมีการพัฒนาหลักสูตร ผู้สอน และผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมผ่อนคลายจากการเรียน และจัดวันหยุดให้เพียงพอต่อการพักผ่อน รวมทั้งลดกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น ลดภาระงานของอาจารย์ ส่งเสริมให้ฝ่ายสนับสนุนมีส่วนร่วมในงานให้มากขึ้น และจัดสวัสดิการกำลังพลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกให้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ (Phetriang, 2020) พบว่า สถาบันควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้องค์กรเกิดการเรียนรู้และเป็นองค์กรแห่งความสุขภายใต้ความเข้าใจ การแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และการสื่อสารที่ดีในองค์กร ส่งผลให้องค์กรมีความสุข ประสบความสำเร็จและมีการพัฒนาการทำงานให้ก้าวหน้า และการให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้คิดอย่างอิสระ มีเหตุผล (Boonyachotima, Pompol, Pojanasit, Thongnat, & Borrisut, 2014; Chuaychoo, Kraisakul, & Uasiripornrit, 2018)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาความสุขของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่มีความสุขน้อยที่สุดในกลุ่มบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยผสมวิธีเพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความสุขของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 อย่างยั่งยืน

2. ควรนำแนวทางที่ได้ไปส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาลและบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก มีความสุขที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบุคลากรแต่ละกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

Boonyachotima, R., Pompol, W., Pojanasit, S., Thongnat, O., & Borrisut, S. (2014). The happiness exploration of staffs in Trauma and Emergency Nursing Department, Phramongkutklao Hospital. *Journal of The Royal Thai Army Nurses, 15*(2), 252-260.

Burton, J. (2010). *WHO healthy workplace framework and model: Background and supporting literature and practices.* Geneva: WHO Headquarters.

Chaikongkiat, P., Wae, N., Makchuchit, S., & Sivadumrongpong, W. (2017). Developing healthy organization by knowledge management. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences, 4*(1), 67-79.

Chuaychoo, K., Kraisakul, K., & Uasiripornrit, S. (2018). Program development and happiness for private education. *Narkbhutparitat Journal, 10*(2), 150-158.

Diener, E., & Oishi, S. (2004). *Are Scandinavians happier than Asians: Issues in comparing nations on subjective well - being.* Retrieved from http://www.psych.uiuc.edu/~ediener/hottopic/diener-Oishi.pdf

Gavin, J. H., & Mason, R. O. (2004). *The virtuous organization: The value of happiness in the workplace.* Organization Dynamics, 33(1), 379-392.

Herzberg, F. (1993). *The motivation to work.* New York, NY: John Wiley and Sons.

Kittisuksathit, S., Tangchonlatip, K., Jaratsist, S., Saiprasert, C., Boonyatearana, P., Aree, W. (2012). *The manual of Happinometer.* Bangkok: Tammada.

Nimwatanakul, S., Wattana, C., Meesanpawong, P., & Loysak, B. (2018). The happiness of nursing students and staffs in Phrapokklao Nursing College and the opinions for contributing to the happy workplace. *Journal of Phrapokklao Nursing College, 29*(1), 113-125.

Phetriang, S. (2020). Happiness organization development at Boromarajonani College of Nursing, Songkhla. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health, 7*(1), 1-15.

Photijak, A. (2017). *Happiness of Bueng Kan Hospital personnel, Bueng Kan.* Retrieved from https://bkpho.moph.go.th/ssjweb/bkresearch/require/files/post-doc/20171016100341.pdf

Ramtong, J. (2015). *Happiness at work of supporting staff, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus: An analysis of causal factors of work experience group* (Master of public administration). Public Administration, Prince of Songkla University, Songkla.

Sricamsuk-Saito, A., Voraharn, W., & Senarak, W. (2011). Happiness of undergraduate nursing students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health, 34*(2), 70-79.

Sriwong, H. (2011). *Relationships between work characteristics, job performance, organization climate and work happiness of emergency nurses at community hospitals in central region* (Master of nursing science, nursing administration). Faculty of Nursing, Burapha University, Chonburi.